

faa en retfærdig Værdiansættelse foretaget. Men jeg har ikke villet modsætte mig Forslagene, saaledes som de her foreligge, idet jeg har kunnet bøje mig for det Argument, at man i mange Tilfælde vilde kunne undgaa at benytte en overflødig Taksationsforretning, som medfører Bekostning, ved at ordne Forholdet, saaledes at begge Parter dele Udgiften. Det væsentligste Ændringsforslag, der foreligger, og som ogsaa har været Genstand for den udførligste Omtale, er Ændringsforslaget under Nr. 9 med Hensyn til Erstatningsfastsættelsen. Jeg kan ikke erkende, at der paa dette Punkt er foretaget nogen absolut principiel Forandring i Lovforslaget, saaledes som det foreligger fra Regeringens Side, men over for den Betragtning, som er fremkommen i Udvalget, at Lovforslagets § 4 ikke indeholder nogen som helst Maalestok for Ansættelsen af Erstatningen, har jeg meget vel kunnet gaa ind paa, at det vilde være rigtigt at søge en saadan Maalestok indført i Lovforslaget. Og den Maade, det er sket paa gennem dette Lovforslag, tror jeg virkelig er en saadan, at der derved er givet det Kriterium, som i alle Tilfælde vil være rammende ved Erstatningsfastsættelsen. Det vil sikkert ikke føre til noget at optage den Diskussion, der fandt Sted ved første Behandling om, hvorvidt man overhovedet skulde være pligtig til i Henhold til Grundlovens § 82 at give fuld Erstatning for det Vejmateriale, der tages fra en privat Ejer. Man kan se derpaa paa den ene eller den anden Maade; man kan lægge særlig Vægt paa den historiske Udvikling, eller man kan tage Forholdet, som det foreligger nu, man kan dog ikke være blind for, at selv om det i gamle Dage har kunnet betragtes som en Servitut, der har hvilet paa Ejendommene som saadanne, at der skulde afgives Vejmateriale uden anden Erstatning end Betaling for Ulemperne ved dets Bortførsel, fordi Materialet ikke den Gang havde Værdi, har Udviklingen nu ført med sig, at Sten og andet Materiale kan have og har faaet virkelig Værdi for den paagældende Ejer og derfor er taget i Betragtning ved Købet af Ejendommen. Jeg tror ikke, at man med det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgkreds (Bojsen) kan sige, at det nu ligger som Servitut paa Ejendommen, og at altsaa den paagældende besidder Ejendommen med fuld Bevidsthed om den Servitut, der saaledes paahviler den. Skulde man ikke tage Hensyn til, at en Ejer er underkastet de Chancer i den ene eller den anden Retning, som Tiden og de forskel-

lige Konjunkturer kunne medføre, vilde det medføre ret uheldige Konsekvenser. Jeg vil saaledes nævne dette, at man nu til Dags ikke kunde tale om, at de forskellige Ejere Landet over kunne have en berettiget Forventning om Lettelse i Hartkornsbyrderne, da de alle have købt deres Ejendomme med fuld Bevidsthed om det Hartkorn, der paahviler Ejendommen i Kraft af Hartkornet, men naturligvis har enhver Ejer købt sin Ejendom med den Forventning, at Tiden kan medføre en Opgang i dens Værdi eller en Lettelse i Skatterne til Stat og Kommune. Sker det, bliver det til hans Fordel, medens den anden Bestemmelse kan blive til Skade for ham, men det er af den Slags Forhold, som man ikke kan lægge Vægt paa, naar der er Spørgsmaal om at forandre Lovgivningen paa dette Omraade. Det ærede Medlem henviste til, at Bestemmelsen om Danefæ, som kan findes i Jorden, ogsaa er en Indskrænkning i Ejendomsretten, men denne Henvielse tillægger jeg ingen Betydning, thi med Hensyn til Danefæ kommer Grundlovens § 82 slet ikke til Anvendelse. Der staar allerede i Christian Vtes danske Lov, at Danefæ er ikke Ejendomsret undergivet. Den Betragtning, det ærede Medlem fremkom med angaaende Overgrund og Undergrund, er allerede imødegaaet af det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 2den Valgkreds (J. Hage). De Betragtninger, der ere fremkomne fra de to Medlemmer, som særlig repræsentere Yderpunkterne, det ærede Medlem for Præstø Amts 6te Valgkreds (Bojsen) og det ærede Medlem for Hjørring Amts 5te Valgkreds (Bertelsen), af hvilke den ene staar stærkt paa Kommunernes Ret til at lægge Haand paa Vejmateriale, medens den anden holdt stærkt paa den privates Ejendomsret, vise netop, som allerede bemærket af det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 2den Valgkreds (J. Hage), at Udvalgets Forslag her har fundet en passende Mellemsvej, der rimeligvis træffer det rette. Jeg tror derfor ogsaa at kunne berolige mig ved Udvalgets Forslag, saaledes som det foreligger. Jeg kan ikke være enig med det ærede Medlem for Hjørring Amts 5te Valgkreds i, at det Udtryk, som er foreslaaet i § 4, vil kunne medføre, at en Ejer faar mere end fuld Erstatning. Det kan ikke være fingerede Priser, der skulde lægges til Grund for Værdiansættelsen. Den Pris, som en Ejer kan have opnaaet i særlig heldige Tilfælde, vil ikke være den Maalestok,